ପିଲାଙ୍କ କଥା

(ଗଣ୍ଡି)

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

ପିଲାଙ୍କ କଥା (ଗଣ୍ଡି)

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

ବହୁଭାଷୀ ଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାରରେ ପିଲା ଓ
ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅତିରିକ୍ତ ପୁସ୍ତିକା

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
ପ୍ରଫେସର ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତା

ପ୍ରସ୍ତୁତି
ଗଣ୍ଡି ସଂସାଧକ ମଣ୍ଡଳୀ
ଶ୍ରୀ ପିଲିସାଏ ଗଣ୍ଡ
ଶ୍ରୀ ମଣିରାମ ଗଣ୍ଡ
ଶ୍ରୀ ବିଙ୍ଗୁରାମ ଗଣ୍ଡ

ସଂଯୋଜନା
ଡ଼ଃ ପରମାନନ୍ଦ ପଟେଲ

ଅଲଙ୍କରଣ
ପ୍ରିୟରଞ୍ଜନ ବରାଳ

ପ୍ରକାଶକ
ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ,
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

Director :
Prof. (Dr.) A.B. Ota

Prepared by :
Gondi Resource Group
Sri Pilisai Gond
Sri Maniram Gond
Sri Binguram Gond

Co-ordinator :
Dr. Paramananda Patel

Illustration :
Priyaranjan Baral

Published by :
Academy of Tribal Languages & Culture
ST & SC Development Department,
Govt. of Odisha, Bhubaneswar

ମୁଖବନ୍ଧ

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ୬୨ ଜନଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨୨ ଗୋଟି ଭାଷା ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ନଜରକୁ ଆସିଛି । ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀର ଆଞ୍ଚଳିକତା ଭେଦନେଇ ଏହି ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଉପଭାଷା; ବୋଲି ତିଆରି କରି ଦେଇଛି । ତେଣୁ ଏହା ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଅନେକ ଭାଷା-ଉପଭାଷାର ସମାହାର ଏକ ବୈଚିତ୍ର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କେତେକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳିତ ସେଠିକାର ଭାଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ସ୍କୁଲଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏଠାରେ ପଢୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆବାସିକ ସୁବିଧା ଥିବାରୁ ବାହାର ଅଞ୍ଚଳରୁ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ପିଲାମାନେ ଆସନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭାଷା-ସଂସ୍କୃତି ଅପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏକୁ ଆରେକ ବୁଝିବାରେ ଅକ୍ଷମ । ପୁଣି ଏମାନେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଜଡ଼ିତ, ତେଣୁ ଏଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବହୁ ଭାଷିକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ; ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷକ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷତାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖାଦିଏ ।

ଏହି ଦକ୍ଷତା ସାଧନକୁ ପୂର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ କିଛି ଶିକ୍ଷଣୀୟ ସାଧନ ପୁସ୍ତିକା ସହ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ଯାହା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଷା-ସଂସ୍କୃତିର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିବାରେ ଓ ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସାମିଲ୍ କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ପଦକ୍ଷେପ ସ୍ୱରୂପ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ବହୁଭାଷୀ ଶିକ୍ଷଣରେ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସହ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ତାଲିମ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଆଧାରିତ ଶବ୍ଦକୋଷ, ଯାହା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ତୃତୀୟତଃ ପିଲାମାନଙ୍କ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ଓ ରାଜ୍ୟ ଭାଷା ଆଧାରିତ କିଛି ମନଛୁଆଁ ଚିତ୍ରଭିତ୍ତିକ କାହାଣୀ, ଗୀତ-ପହଳିର ଅତିରିକ୍ତ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଛି ।

ଏହା ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଯେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ ତା ନୁହେଁ, ତାଙ୍କ ସଂସ୍କୃତିର ଅନେକ ଉପାଦେୟ ବିଷୟ କିପରି ମୁଖ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି ତା ଉପରେ ଧାରଣା ଦେବ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗଣ୍ଡି ଭାଷାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ କାହାଣୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏକ ବୃହତ୍ତର ଜନ ସମୁଦାୟର ସଂସ୍କୃତି କିପରି ପରସ୍ପରକୁ ପୁଷ୍ଟ କରିଛି ଓ ନିଜର କରିଛି ତାର ଏକ ଝଲକ ଏହି ପୁସ୍ତିକାରୁ ମିଳିପାରିବ ।

ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତା

କିସଦା ଉପଜନ (ନିଆଁର ଉତ୍ପତ୍ତି)

ବୁଲଗଡଦେ ଆଟାୟ ବଣ୍ଡଲୋଡ ମାନ୍ଦୁଡ । ଆଟେକ, କିସ ହିଲ୍‌ୱାୟ ମାତାଲ୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ୱିଡାଦଡ ମୁଖିଆଲ ତାହାନେ ଆନୋଡ୍ କାମାୟ ହାଡାଲ ତାଳ ରସ ଉଣ୍ଡିଲା ହାତୁଡ୍ । ମୁଖିଆ ନା ମାଡା ବାହାଡି ମାତାଲା । ଅଡ୍‌ଲୋଡ୍ ଆଗେୟ ରସ ଉଞ୍ଜିତୁଡ୍ । ଆଦେନ କାଜ ଅଲୋଡ ଆଛାଭା ଆନ୍ଧକି ଖାରାପଆନ୍ଦ, ପୁନ୍ଦି ପରଡ୍ । ରାଣ୍ଡ ଜାନଡ୍ ନା ଝାଗଡା ଚାଲେ ମାତ । ଇଦାନେ ଝାଗଡା ଆସକ ଲୋତେ ୱାତୁଡ୍ । ଲୋତେ ଆସି ହ୍ୱିଲକ କାନିନେ ହିୟି ହିୟା ଆତୁଡ୍ । ମିଲ୍‌କ୍ ଜିୟାନ୍ ହୋକା ରାଣ୍ଡସି ମିଲ୍‌କ୍ ନା ତାର୍ଲା ନହ୍ ତି ଆତୁଁ ।

ବୁଲଗଡ଼ରେ ଅନେକ ବଣ୍ଡା ରହୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ନିଆଁ ନ ଥିଲା । ଦିନେ ଗାଁର ମୁଖିଆ ଓ ତାଙ୍କ ସହକାରୀ ତାଳ ରସ ପିଇବାକୁ ଗଲେ । ମୁଖିଆଙ୍କ ଗଛ ବାହାରେ ଥିଲା । ସେ ବହୁତ ରସ ପିଇଲେ । ଯାହା ଫଳରେ ସେମାନେ ଭଲ ମନ୍ଦ କିଛି ଜାଣି ପାରିଲେନି । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ କଳିଗୋଳ ହେଲା । ଏମିତି କଳି ଲାଗିଲାଗି ଘରକୁ ଆସିଲେ । ଘରକୁ ରାଗରେ ଆସି ଧନୁଶର ଧରି ପରିସ୍ପରକୁ ମରିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ତୀର ମାରିବା ବେଳେ ଦୁଇଟି ତୀରର ମୁଣ୍ଡ ଘସି ହଲା । ସେଥିରୁ ନିଆଁ ବାହାରିଲା । ସେ ନିଆଁରେ ଘରଟିଏ ଜଳିଗଲା । ଲୋକମାନେ ଏକାଠି ହୋଇଗଲେ ।

କାନି ହିନାକେ, ରାଟାନା କାନିପାଡି ପାଡା ଆସି କିସ୍ ପଶିଇତ୍ । ଆଦେ କିସଦେ ଲୋତ କାଡ଼୍ତା । ମାନେୟ ଲୋଡ୍ ଉଣ୍ଡିଦେ ଯୋଙ୍ଗ ଆତୁଡ୍ । କିସ ଦୁନ ବୁହନ ପିହାନ ଆନ୍ଦ ଆଦେନ ପୁନଡ୍ । ଆଦେନା ଜିନଷ, ବାସକେୟ ହୁଡ଼୍ୱାୟ ମାତଡ୍ । ଲୋତେ ମାନ୍ଦଲେ ଉଣ୍ଡନାନ୍ ପାଦିଁ, ଉନଟାନ୍ ଏଟି, ଆରୁ ବଚକଟାନାତ କରକ୍ କଡତୁଁ । ବଣ୍ଡା ଲୋଡ୍ ନିରଦା ଆୱେ୍ନ୍ ସାସିତୁଡ୍ । ଆୱେ୍ ନିଗଡାଚ ଆଚାଡ଼ା ବାସନା ପାସିନ୍ଦା ଆୱେ୍ନ ଅଲୋଡ ତିତୁଡ । ଆଗଡାଚି ଅଲୋଡ ପୁତୁଡ୍ ଯେ କାଚା ହାୱି୍ନାହ୍ ପାଡସେଲେଁ ହାୱି୍ ଆଚା ଲାଗତାଁ । ପାରେକ୍ ମାନେୟ କିସ୍ତା ବେବାର୍ ପୁତୁଡ଼୍ । ଆରୁ ମିଲ୍କ୍ ନାହଲେ କିସ୍ ପାସିଇଡ଼୍ ତାନ୍ ପୁତୁଡ଼୍ ।

ନିଆଁ କେମିତି ଲିଭା ହେବ ଏକଥା ଜାଣି ନଥିଲେ । ଏମିତି ଜିନିଷ ସେ କେବେ ଜାଣି ନଥିଲେ । ଏମିତି ଜିନିଷ ସେ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲେ । ଘରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ଘୁଷରୀ, ଗୋଟିଏ ଛେଳି ଓ କିଛି କୁକୁଡା ନିଆଁରେ ପୋଡି ମରିଗଲେ । ବଣ୍ଡାମାନେ ପାଉଁଶରୁ ସେ ଗୁଡିକୁ ନେଲେ । ସେ ଗୁଡିକରୁ ଭଲ ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଥିଲା । ସେମାନେ ସେଗୁଡିକୁ ଖାଇଲେ । ସେମାନେ ଅନୁଭବ କଲେ କଂଚା ମାଂସ ଠାରୁ ପୋଡା ମାଂସ ସୁଆଦ ଲାଗୁଛି । ତା ପରେ ମଣିଷ ନିଆଁର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଲା ଏବଂ ଶର ମୁଣ୍ଡରୁ କିପରି ବାହାରିବ ସେ କଥା ଶିଖିଲା ।

କିସ୍ ଆରୁ ଏଲ୍ (ପାଣି ଓ ନିଆଁ)

ପେହଲି ଦେ କିସ୍ ଆରୁ ଏଲ୍ ମାନ୍ଧଲେ ଆୟ । ଭିମା ରାଜାଲ୍ ଭଣଡିଇ ଗାଓ୍ୱେତେ କାଣ୍ଡ, ମିଲ୍‌ତେ ବିଶଟାନ୍ ପାନେଁ କୁନ୍ ଜକି ପାରନ୍ଧୁର୍ଡ଼୍ । ଅନା ଶର ପାନେଁ କୁନ୍ ପାଡ଼୍‌ଓ୍ୱାୟ କେ ଅଦୁର ମାନା ତୁନ ପାଡ଼୍ ତୁଁ । ଶର ଅଦୁର ମାଡ଼ାତୁନ୍ ପାଡ଼୍‌ନାକେ କିସ୍ ପାସିଇତ୍ । ଆଦେ କିସ୍ ତେ ମାଟାଁ / କାମନାଁ କାଡ଼୍ ତୁଁ । ଇନ୍ଦ୍ର ରାଜାଲ୍ ତାନ୍ ହୁଡ଼୍‌ସି ବିଈାର୍ କିତୁଡ଼୍ ଧରତି ଦଡ଼ ମାନେୟ ଆରୁ ଜନହୁର ଇଦ୍ ସଦେ କାଡ଼୍‌ସି ହାୟାନୁଁ । ଅଡ଼ଇଚର ଚିନ୍ତା କିତୁତ୍ ଯେ ଅନା ଟଡ଼ି ବାହ୍‌ଲେ ମାଚକ୍ ଟୋପାଁ ଲାଲ୍ ପାସିଇଡ଼୍ । ଆଗଡାହ୍‌ଲେ ସାତ ଜାନାଁ ସିଙ୍ଗରାଜ୍ ହେଲାହ୍ ପାସିଇତୁଁ ।

ପ୍ରଥମେ ନିଆଁ ଓ ପାଣି ନଥିଲା । ଭିମୋ ରାଜା ଏକାଥରକେ ଧନୁଶରରେ କୋଡିଏଟି ବେଙ୍ଗକୁ ମାରୁଥିଲେ । ହେଲେ ଶର ଗୁଡିକ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ନବାଜି ବାଉଁଶରେ ବାଜିଲା । ତୀରଟି ବାଉଁଶରେ ଫୁଟି ଯିବାରୁ ନିଆଁ ବାହାରିଲା । ସେ ନିଆଁରେ ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଜଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଇନ୍ଦ୍ର ଏହା ଦେଖି ଭାବିଲେ ପୃଥିବୀର ମଣିଷ ଓ ପଶୁ ଏ ନିଆଁରେ ପୋଡି ମରିଯିବେ । ସେ ଏତେ ଭାବିଲେ ଯେ ନିଆଁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ କେତେ ଟୋପା ଲାଲ ପଡିଲା । ସେଥିରୁ ସାଜ ଜଣ ସିଙ୍ଗରାଜ ଭଉଣୀ ବାହାରିଲେ ।

ଆଓ୍ୱସାବ୍ ଏର୍ ଦାଁ ପେଇଁ ମାତାଁ । ଆଓ୍ୱ ସାତ୍ ଟାନ୍ ନାନ୍ଦିଁ ଆରୁ ସାତ୍‌ଟାନ୍ ସାମଦୁର ଆତୁଁ । ଆଓ୍ୱ ନଉଡ଼େ ଧରତି ଲାପା ହାତୁଁ ଆରୁ କିସ୍ ସାଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧ କିତୁଁ । ଆଚହକା ଜୋଡ଼ସେ ପିର୍ ଓ୍ୱାନ୍ଧ୍ । ଆଚକା କିସ୍ ଲୁକ୍‌ସିନ୍ଧ । ବାଚକା ପିର କାମ୍ ଆନ୍ଧ ଆଚକା ପେର୍ କିସ୍ ପାୟୁନ୍ଧ । ଆକ୍‌ରି ଦେ ଏର୍ ଦାଁ ସାତ୍ ହେଲାହ୍ ହାଡ଼ିହ କିସ୍ ତିଗା କଡ୍ ଅଡ଼୍‌ସି ଇଡୁଁ ଭାଇ, ନିମା ମାକୁନ୍ ଓ୍ୱିଦ୍ ତି । ନିମା ହଜର ଆନ୍ଧି । ଆନେଟ୍ ଦାହ୍‌ଲେ ଏର୍ ଦାହ୍‌ଲେ କିସ୍ ହଜର୍ ଇଞ୍ଜି ମାନେ ମାନ୍ତଡ଼ ।

ସେମାନେ ଜଳର ଝିଅ ଥିଲେ । ସେମାନେ ସାତ ନଈ ଓ ସାତ ସମୁଦ୍ର ହେଲେ । ସେମାନେ ମଝି ପୃଥିବୀକୁ ଗଲେ ଓ ନିଆଁ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ଯେତେବେଳେ ବର୍ଷା ଜୋରରେ ହେଉଥିଲା ସେତେବେଳେ ନିଆଁ ଲୁଚି ଯାଉଥିଲା । ଯେତେ ବର୍ଷା କମି ଯାଉଥିଲା ସେତେବେଳେ ନିଆଁ ଜଳି ଉଠୁଥିଲା । ଶେଷରେ ଜଳର ସାତ ଭଉଣୀ ନିଆ ନିକଟରେ ହାତ ଯୋଡି କହିଲେ ଭାଇ, ତୁମେ ଆମକୁ ଜିତି ଗଲ । ତୁମେ ବଡ । ସେଇ ଦିନଠୁ ପାଣି ଠାରୁ ନିଆଁ ବଡ ବୋଲି ଧରାଯାଉଛି ।

କିସ୍‌ଦା ଭାତ (ନିଆଁ ରନ୍ଧା ଭାତ)

ଗାଦବା ଲଡ କାଚା ହାଓ୍ୱଁ ତିନୁଡ଼୍ । ଉଣ୍ଡି ଦିନା ଜୟପୁଡିଆ ରାଜାଲ ଶିକାର କିଇଲା । କାମନା ହାରିଦେ ହାଞ୍ଜିକ୍ ମାତଡ । ଆଦାନେ ହାନେ ହାନେ ତେଲଙ୍ଗାନା ସନ୍ଧିଦେ ଆଉତୁଡ଼୍ । ଇଦ୍ ନନ୍ଦପୁଡ଼ା ହେଡେ ମାତାଲ୍ । ଆଗ ଉଟନା ଏର ପାୟାନା ଡବରା ମାତାଲା । ଆଦ ଡବରା ଦା ପାଦଡ ରାନୀ ବନ୍ଧ । ମହା ରାଜାଲ୍ ଆଦେ ଦାଡି ଡେଡା ବାନାହ୍ କିତୁଡ । ଉଣ୍ଡାନ ଟକିସିଦେ ଜଉଡ଼ି ତାହାନେ ଉଣ୍ଡି ଟକସିଦେ କୁସୁରି ଆଟ୍‌ତୁଡ୍ ।

ଗଦବା ମାନେ କଞ୍ଚା ମାଂସ ଖାଉଥିଲେ । ଦିନେ ଜୟପୁର ମହାରାଜା ଶିକାର କରିବାକୁ ଜଙ୍ଗଲ ବାଟଦେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଏମିତି ବଣ ଭିତରେ ଯାଉ ଯାଉ ତେଲେଙ୍ଗନା ସୀମାରେ ପହଂଚିଲେ । ଏହା ନନ୍ଦପୁର ପାଖରେ ଥିଲା । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ଥିଲା । ସେ ହ୍ରଦର ନାଆଁ ରାଣୀବନ୍ଧ ଥିଲା । ମହାରାଜା ତା କୂଳରେ ଡେରା ପକାଇଲେ । ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ଭାତ ଓ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ତରକାରୀ ରାନ୍ଧିଲେ ।

ଅଡ୍ ଆଟ୍‌ଲେଁ ଜଉଡିଁ କୁସ୍‌ରିଁ ମାହି ପାରୋଡ଼୍ ଆତୁଡ୍ । ପାଜାଦିନା ରାଜାଲ୍ ଚେପଡା ତେ ହାତୁଡ଼୍ । ହାନ୍ଦାନାହୋକା ପିସ୍‌ଲେ ଜଓଡି କୁସ୍‌ରୀ ଗଣ୍ଡି କସିତୁଡ । ଆନେଟେ ହାଇଙ୍ଗ ଜାନଡ୍ ଗାଦାବା ଭାଇ ଲଡ୍ ଆଦେ ଡୋବା ଦେ ଓ୍ୱାତୁଡ୍ । ଅଲଡ୍ ଆଓ୍ୱେ ଟକ୍‌ସିଁ ତେଲାଇ, କୁନ୍ ଆହିତୁଡ । ଆଦଲାପା ଦେ ତିନ୍ଦନା ମାତାଲ । ଆଓ୍ୱେନ ତିତୁଡ । ଇତୁଡ ଇ ସୁହାଦ ଲଗତା । ମମ ସବସମୟ ଦେ ଇଦାନେ ତିନ୍ଦ୍‌କାଟ । ଆନେଟ୍ ଦାହ୍‌ଲେ ଆଟ ଲେଁ ଜଉଡିଁ କୁସ୍‌ରିଁ ତିନ୍ଦାନା କିତୁଡ଼୍ ।

ସେ ରନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଗୁଡିକ ସବୁ ଖାଇ ପାରିଲେନି । ତା ପରଦିନ ସକାଳୁ ରାଜା ଶିକାର କରିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । ଯିବାବେଳେ ବଳିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଗୁଡିକ ଛାଡି ଦେଇଗଲେ । ସେଦିନ ଗଦବା ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ସେ ହ୍ରଦ ନିକଟକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ସେହି ପାତ୍ର ଗୁଡିକ ପାଇଲେ । ତା ଭିତରେ ଖାଦ୍ୟ ଥିଲା । ସେଗୁଡିକୁ ଖାଇଲେ କହିଲେ ଏହି ଖାଦ୍ୟ ଗୁଡିକ ସୁଆଦ ଲାଗୁଛି । ଆମେ ସବୁବେଳେ ଏମିତି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା । ସେଇଦିନଠୁ ସେମାନେ ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ।

କିସୁଦା ଉପଜନ
(ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପତ୍ତି)

ମୁନେଏ ଯୁଗତେ ମାନେଏ ଲୋଡ କାଚ୍ଚ ହାୱ୍ଁ ତିଞ୍ଜ୍କ ମାତଡ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ପେନକ ୱ୍ୱାଡାଦେ ଯୋଙ୍ଗ ଆତୁଁ । ଆଓ୍ୱ ଉଣ୍ଡାନ ବଟ୍‌କା କିତୁଁ । ପୁଜାରୀ ଅଡା ହେଡେ ମାତଡ୍ ପେନ୍‌କ ବା ଅଡକ୍‌ଲାତାଁ ଅଡ କେଥକେ ମାତଡ୍ । ମମ ସବସମୟ କାଚା ହାୱ୍ ନାତୁର ତିନ୍ତମା । ମାକୁନ ଇଉ ରୁଚି କେଅଁ ଆନ୍ତା ।ଯଦି ମାକୁନ ପୁଜାରୀ ଆଟଲେ ଜଉଡି କୁସରୀ ହେଅଡ ଆତୁଡ ପିଲାଙ୍କୁନ ଯକସିକମା । ପୁଜାରୀ ଇଉପାଲକୁନ କେଞ୍ଚତୁଡ । ଅଡ୍ ଅରିତୁଡ୍ । ବିଚାର କିତୁଡ ଇଦେନା ବାରେଦେ ନନା ନାଙ୍ଗେ ପୁନନେ । ନାରକି ଆତ୍ । ଅଡ୍ ଲାତୋହ ପାସିତୁଡ୍ । ବନ କଜକିତେକ ଅଟାନା ପାଲଦୁନ ୱ୍ୱାହା ନୁଡ ।

ଆଗକାଳରେ ଲୋକେ କଂଚା ମାଂସ ଖାଉଥିଲେ । ଦିନେ ଦେବତାମାନେ ଗାଁରେ ଠୁଳ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଭା ହେଲା । ପୁଜକ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା । ଦେବତାମାନେ କଣ କହିବେ ଶୁଣୁଥିଲା । ଦେବତାମାନେ କହିଲେ ଆମେ ସବୁବେଳେ କଂଚା ମାଂସ ଓ ରକ୍ତ ଖାଉଛୁ । ଏହା ଆମକୁ ରୁଚୁ ନାହିଁ । ଯଦି ପୁଜାରୀ ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ ନ ଦିଏ ତେବେ ଆମେ ତାକୁ ତାର ପିଲାଙ୍କୁ ମାରିଦେବା । ପୁଜକ ଏକଥା ଶୁଣିଲା । ସେ ଭୟରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଭାବିଲା ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିନି କଣ କରିବି । ସକାଳ ହେଲା । ସେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା । ଏମିତି ଜଣକୁ ଖୋଜିଲା ଯିଏ ରାନ୍ଧିବା ବିଷୟରେ କହିପାରିବ ।

ଆଚୟ ହାରି ତାକତୁଡ ତାହ୍‌ନେ ବୁଧବୋଇ ମାଟଦ ଆଉତୁଡ । ଆଗାବସୁମତୀ ମାୟଦୁନ ହୁଡତୁଡ । ଆଦ୍‌ଶେନ ରୂପ ଦେ ଆଟୁନ୍ଦ । ପୂଜାରୀ ଇତୁଡ ନିମା ବାହାକିନ୍ତି । ଶେନ ଇତ୍ ଧର୍ମଦେ ଓ କାଜେ ଉଣ୍ଡି ପାହାଡ ହା ତିନ୍ଦାନା ଜିନିଷ ବାନହା କିନ୍ତାନା । ପୂଜାରୀ ପୁଚେ ମାତୁଡ । ବହୁନ ଆଟ ଲାତିନି ନାକ ତହା । ମାୟ ବସୁମତୀ ବୁଝାହ୍‌କିତ୍ । ମୁଲପେ ପୂଜାରୀ ମାଲତୁଡ । ଅଡ ଆଟଲେ ଜଓଡି କୁସୁରୀ ପେନକୁନ ହିତୁଡ । ପେନକ୍ ସରଦା ଆତୁଁ । ହାଦେଟ୍ ଦାହ ମାନଏ ଆଟସି ତିନ୍ଦା ନାକରିତୁଡ ।

ବହୁତ ବାଟ ଚାଲିଗଲା ପରେ ବୁଧବୋଇ ପାହାଡରେ ପହଂଚିଲେ । ସେଠାରେ ସେ ମା ବସୁମତୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲା । ସେ ବୁଢି ବେଶରେ ବସି ରାନ୍ଧୁଥିଲେ । ପୂଜକ କହିଲା ତୁମେ କଣ କରୁଛ ? ବୁଢି କହିଲେ ଧର୍ମଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦିପହର ଖାଇବା ଜିନିଷ ରାନ୍ଧୁଛି । ପୁଜକ ପଚାରିଲେ କେମିତି ରାନ୍ଧୁଛ ମୋତେ ଦେଖାଅ ମା ବସୁମତୀ ସବୁ କଥା ବୁଝାଇ ଦେଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ପୁଜକ ଫେରି ଆସିଲା । ସେ ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଦେଲା । ଦେବତାମାନେ ଖୁସି ହେଲେ । ସେଇ ଦିନଠୁ ମଣିଷ ଖାଦ୍ୟ ରାନ୍ଧି ଖାଇଲା ଶିଖିଲା ।

ଡେକିଦା ପାଲ (ଢ଼େଙ୍କିର ଜନ୍ମ)

ରାଣ୍ଡ୍ ଭାଇ ଲୋଡ୍ ଧରତି ଦାହ୍ ଜାନୁମ୍ ଆତୁଡ୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ମହୁପୁରୁ ଅଡା ହିଗା ୱାତ୍ । ହୁଡୁର ଭାଇନ୍ ଇତୁଡ୍ ଇଗା ହୁଡୁକ୍ ଫସଲ ମାନ୍ତା । ହାଡାପ୍ ତିନ୍ଦାନା ଘଣ୍ଡି କିସି ଇୱେନ୍ ତିନ । ହୁଡୁର ଭାଇ ଫସଲ ଅତୁଡ୍ । ପାଡେକ୍ ଆଟଲେ ଆୟ୍‌ୱାୟ ମାତାଁ ଆରୁ ଆଚ୍ାଡହ୍ ତଲ୍ ହାଲୱାୟ ମାତା । ଅଡ୍ ଆଦାନେ ତିତୁଡ୍ । ଇଦାନେ ବାଚକ୍ ତ ଦିନାଁ ହାତ୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ହୁପେ ଆଗାୟ ଆଉତ୍ । ଆଦ୍ ତାଜୟା ପାଲକ୍ ନେ ପାଡେକ୍ ନାଁ ତଲ୍ ଟଣ୍ଡସିତ୍ । ମାନେୟ ପୁଚେ ମାତୁଡ୍ ; ନିମା ଇଦ୍ ବହୁନ୍ କିନ୍ତା ନି ?

ଦୁଇ ଭାଇ ପୃଥିବୀରୁ ଜନ୍ମ ହେଲେ । ଦିନେ ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ସାନଭାଇକୁ କହିଲେ ଏଠାରେ କିଛି ଶସ୍ୟ ଅଛି । ଗୋବର ଖାଇବା ଛାଡି ଏହାକୁ ଖାଅ । ସାନଭାଉ ଶସ୍ୟ ନେଲା । ଶସ୍ୟ ରନ୍ଧା ହୋଇନଥିଲା ଓ ତା ଦେହରୁ ଚୋପା ବାହାରି ନଥିଲା । ସେ ସେମିତି ଖାଇଲା । ଏମିତି କେତେ ଦିନ ଗଲା । ଥରେ ମୂଷାଟିଏ ସେଠି ପହଂଚିଲା । ସେ ମୁନିଆ ଦାନ୍ତାରେ ଶସ୍ୟର ଚୋପାଟିକୁ ବାହାର କରିଦେଲା । ମନୁଷ୍ୟ ପଚାରିଲା; ତୁମେ ଏ କଅଣ କରୁଛ ?

ହୁପେ ଉତ୍ତର ହିତ୍ । ପାଡେକ୍ ନାହ୍ ଚିଁ । ତଲକ୍ ଟାଣ୍ଡସି ତେକ୍ ଆଓ୍ୱ ତିନ୍ଦିଲା ସୁବିଧା ଆୟାଲ୍ । ନିମାଟ୍ ତଡିୟ ଦେ ଉଣ୍ଡି ଖବ୍ରା କିମ୍ଟ, ତାନ୍ ତଡିୟ ଆରୁ ହାଡାପ୍ ତେ ଉସିମ୍ଟ୍ । ତାନା ପାରେକ୍ ଡେକି ବାନାହ୍ କିତୁଡ୍ । ଆପେଡେ ଉସି ତଲକ୍ ଟାଣ୍ଡାଟ୍ । ତାନା ପାରେକ୍ ମାନେୟ ଲୋଡ ଆହ୍‌ନେ କୁତୁଡ୍ । ତଲକ୍ ଟାଣ୍ଡଲେଁ ପାଡେକ୍ ତିତୁଡ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ଅଦୁର୍ ଉଣ୍ଡା ତାଚି ତାନା ଲାପା ପାଡେକ୍ ଆଛୁ ଏର୍ ନିହ ଚି, କିସ୍ ତେ ଉହ୍‌ଚି ତାନ୍ ଟାଣ୍ଡସି ତିତୁଡ୍ । ହୁଡ୍ ହୁଡ୍ ଆଉ ନରମ ଆଚୁ ଆଗ୍‌ ଲାଗ୍‌ଲା ତାଁ । ପାରେକ୍ ମହାପୁଚୁ କୁମ୍ଭାର ଜାତି ବାନାହ୍ କିତ୍ । ଅଡଲୋଡ୍ ମାଲାଁ ବନାହ୍ କିତୁଡ୍ । ମାନେୟ ଲୋଡ୍ ପାରେକ ମାଲାଁ ନେ ଆଟନା କାରିତୁଡ୍ ।

ମୂଷା ଉତ୍ତର ଦେଲା; ଶସ୍ୟ ଗୁଡିକର ଚୋପା ବାହାର କରିଦେଲେ ତାହା ଖାଇବାକୁ ସହଜ ହେବ । ତୁମେ ମାଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗାତକର ତାକୁ କାଦୁଅ ଓ ଗୋବରରେ ଲିପି ଦିଅ । ତାପରେ ଢିଙ୍କି ତିଆରି କଲା । ସେଥିରେ କୁଟି ଶସ୍ୟରୁ ଚୋପା ଛଡାଅ । ଏହାପରେ ମଣିଷ ସେମିତି କଲା । ଚୋପାଛଡା ହୋଇଥିବା ଶସ୍ୟ ଖାଇଲା । ଦିନେ ସେ ବାଉଁଶ ନଳଟିଏ ଆଣି ତା ଭିତରେ ଶସ୍ୟ ଓ ପାଣି ପୁରାଇଲା । ତାକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇଲା ତା ପରେ ତାକୁ ଆଣି ଖାଇଲା । ଦେଖିଲା ସେଗୁଡିକ ନରମା ଓ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ପରେ ମହାପ୍ରଭୁ କୁମ୍ଭାର ଜାତି ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ସେମାନେ ହାଣ୍ଡି ଗଢିଲେ । ମଣିଷ ହାଣ୍ଡିରେ ରାନ୍ଧିଲା ।

ତେଲ ପାରୁଇନି ଶେନ
(ତେଲ ପାରୁଣି ବୁଢ଼ୀ)

ତେଲପାର ମାଟଦେ ଶେନ ମାତଲ । ତାନା ପାଦଡ ମାତାଲ ତେଲ ପାରୁଇନ । ଆଦ ଜୀବନ ବଡ ନିୟ ପାସିଚକ ମାତା । ତା ନାଦା ବାତାୟ କାମ ହିଲେ । ଜନ୍ତୁ ଆଇକି ପିଟେ ଆଇ ତାନ ଜଗସି ନିୟ ଟାଣ୍ଡୁନ୍ ତାନା ପାଜା ତିନ୍ଧ । ତାନା ମାନ୍ଦନା ଯାଗଦାହାଲେ ହୁଡକ ଲାପି ଉଣ୍ଡି ବସତଡ଼୍ ବାରାଜାନାଡ୍ ଗାଦବା ଲୋଡ ମାନ୍ଦୁଡ୍ । ଅଡା ପାଦର୍ ମାତା ଟୋଟାପରିୟା, ବୋଣ୍ଡା ପରିୟା, ଗଦବା ପରିୟା, ଓଂଚାଲ ପରିୟା, ସିଲ ପରିୟା, ମୁଣ୍ଡା ପରିୟା, ଗଦବା ପରିୟା, ଜାନି ପରିୟା, ଗଛ ପରିୟା, ମୁରଗୁନୟ ପରିୟା, ସୁନା କେଡିୟ ପରିୟା । ଚୈତ ମେହୋନାଦେ ମାଲୋଡ୍ ଜକିଲା ହାତୁଡ । ଶିକାର କିସକ୍ ତେଲ ପାର ମାଟାଦେ ଆଉତୁଡ ।

ତେଲପାର ପାହାଡରେ ବୁଢ଼ିଟିଏ ରହୁଥିଲା । ତାର ନାଆଁ ଥିଲା ତେଲପାରୁଇନି । ସେ ଜୀବନ ସାରା କେବଳ ତେଲ ବାହାର କରୁଥିଲା । ଏହାଛଡା ତା କିଛି କାମ ନଥିଲା । ପଶୁଟାଏ କି ପକ୍ଷୀଟାଏ ମାରିଦେଲେ ପ୍ରଥମେ ତା ତେଲ ବାହାର କରୁଥିଲା । ତା ପରେ ଖାଉଥିଲା । ସେ ରହୁଥିବା ଜାଗାର କିଛି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବଂଶର ବାର ଜଣ ଗଦବା ରହୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ନାମ ଥିଲା-ଟୋଟାପରିୟା, ବୋଣ୍ଡା ପରିୟା, ଗଦବା ପରିୟା, ଓଂଚାଲ ପରିୟା, ସିଲ ପରିୟା, ମୁଣ୍ଡା ପରିୟା, ଗଦବା ପରିୟା, ଜାନି ପରିୟା, ଗଛ ପରିୟା, ମୁରଗୁନୟ ପରିୟା, ସୁନା କେଡିୟ ପରିୟା । ଚଇତ୍ର ପର୍ବରେ ଏମାନେ ଠେକୁଆ ମରିବାକୁ ଗଲେ । ଶିକାର କରୁ କରୁ ତେଲପାର ପାହାଡରେ ପଂହଚିଲେ । ସେଠାରେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ । କିଛି ଦୂରରେ ବଣ ଭିତରୁ ଧୂଆଁ ଉଠୁଥିଲା ।

ଅଡ୍‌ଲୋଡ୍ ଇଦେନ୍ ବଡ୍ କିନ୍ତଡ୍ ଇଞ୍ଜି ବିଚ୍ଛର କିତୁଡ୍ । ବଡ୍ ମାନ୍ତଡ୍ ଇଞ୍ଜି ଆଗା ହାତୁଡ୍ । ଆଗା ଆଉସି ହୁଡତୁଡ୍ ଉଣ୍ଟାନ୍ ସେନ ମାନ୍ତାଲା ଉଣ୍ଟାନ ହଜର ମାଲୋଡ୍ ତାନିୟ ଟାଣ୍ଡଲାତା । ଏଲୋଡକୁନ ହଡ୍‌ସି ସେନ ଶ୍ରାଦ୍ଧା ଆତ । ବିଚାର କିତ କରମ ଦେ ମାତେକ ଇଦେନା ତିନ୍ଦାନ । ମିଡାଲ ମାସିଗଲା ଅଲୋଡ ଅର ନାୟ ଆୟଡ୍ । ଅଡ୍‌କନ୍ ତିନ୍ଦାଲ୍ ବହୁନ୍ ।ଇଦାନେ ବିଚାର କିସି ବହୁତ ଜୋରଦେ ଦାଗା ହିତ୍ । ଏ ପେକଡ୍ ନାହେଡେ ଦାୱାଟ୍ ଆଚୟ ଦିନାଆତ୍ ହୁଡନେ । ପିଲା ଦିନାଦାହ୍ ଆଚାୟ ଲାପି ମାନ୍ତାନା । ନାକୁନ ଚିନାହ କେୱିଟ୍ ନାନା ନିଆୟା ୟାଲଦା ହଜର ହେଲା ହାଡି ଆନ୍ଦାନ୍ । ନେଣ୍ଡ ନାରକା ଇଗାୟ ମାଞ୍ଜିମ୍‌ଟ୍ ନିମାଟ୍ ଆଚାୟ ତାକେ ମାତାରିଟ ନାଡି ନାରକୁଁ ତାକିକିଟ୍ । ଶେନନା ପାଲ କେଞ୍ଜି ତାମୁର ଲୋଡ କାବା ଆତୁଡ୍ ।

ସେମାନେ ଏହା କିଏ କରୁଛି ବୋଲି ଭାବିଲେ । କିଏ ଅଛି ବୋଲି ଭାବି ସେଠାକୁ ଚାଲିଲେ । ସେଠି ପଂହଚି ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ବୁଢିଲୋକ ବସିଛି । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଠେକୁଆ ଦେହରୁ ତେଲ ବାହାର କରୁଛି । ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ବୁଢି ଖୁସି ହୋଇଗଲା । ଭାବିଲା ଏମିତାକ ଖାଦ୍ୟ ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ମିଳେ । ହେଲେ ଏମାନେ ଜଣେ ନୁହେଁ । ଏମାନଙ୍କୁ ସେ ଖାଇବ କେମିତି ? ଏମିତି ଭାବି ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ପାଟି କରି କହିଲା, ହେ ପିଲାମାନେ, ମୋ ପାଖକୁ ଆସ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଅନେକ ଦିନ ହେବ ଦେଖିବନି । ପିଲାଟି ବେଳୁ ତୁମଠୁ ଦୂରରେ ରହିଚି । ମୋତେ ଜାଣି ପାରୁନ, ମୁଁ ତୁମର ମାଆର ବଡ଼ ଭଉଣୀ । ଆଜି ରାତିଟା ଏଠି ରହିଯାଅ । ତୁମେ ବଡ଼ ଥକ୍କା ହୋଇ ପଡ଼ିଛ । କାଲି ସକାଳୁ ଚାଲିଯିବ । ବୁଢିର ଏପରି କଥା ଶୁଣି ଭାଇମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

ଆଦ୍ ପାଲ ସାତେୟ ଇନ୍ତା ଅଲୋଡ୍‌କୁନ ତିନ୍ଦିଲା ତ ହିନ୍ତା । ମାଓ୍ୱା ରମ୍‌ଲେ ପାରେକ୍ ମାକୁନ୍ ହିୟାଡ । ତାମୁର ଲୋଡ ପୁରେ ମାତୁଡ ନିମା ବା କିନ୍ତି । ଶେନଇତ ନିମାଟ ବା ତିନ୍ଦକିଟ୍ ? ନାନା ଅରାୟ ଆନ୍ଦ ନା ସୁଦ୍ଧା ବଡେ ହିଲେଡ୍ । ବଚେକ୍ ବା ମିଡତ୍ ଆଚେକ ତିନ୍ଦାନା ଆନ୍ଦ । ତାନପାଜା ଶେନ ନିୟଦେ ହାଓ୍ୱି କୁନ ଆଟତ୍ । ତାମୁର ଲୋଡ ଶାଦ୍ଦାଦେ ତିଞ୍ଜି ରାମତୁଡ । ଆଧା ନାରକା ଆତ । ଶେନ ହଡର ତାମୁର ନ ହକିଲା ହାଞ୍ଜି ମାତାଲ୍ ଅଡ ଦାଗା ହିତୁଡ । ଆଉଲୋଡ ତେଦତୁଡ । ଶେନନ ଘେରାଉ କିସି ହକିଲା ବିଚାର କିତୁଡ । ଶେନ ଇତ୍ ନାକୁନ ହକମାଟ । ନାନ୍ତା ମିଆ ସାଙ୍ଗ କରସକ୍ ମାତନା । ନାକୁନ୍ ଲୋତେ ଅମଟ । ନାନା ଆଗା ନିୟ ଟାଣ୍ଡ୍‌ନ୍‌କାମ କିକାନ ତାମୁର ଲୋଡ ତାନ୍ ଲୋତେ ଓତୁଡ । ଦାଦାନେତେ ନିୟ ଟାଣ୍ଡାନ୍‌ନା ଆନ୍ଦ ଆସକ୍ ହାଡିକୁନ କାରିହତ୍ ।

ସେ ଏ କଥାରେ ସତରେ କହୁଛି ଅବା ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ କହୁଛି । ହୁଏତ ସେମାନେ ଶୋଇବା ପରେ ଖାଇ ଦେଇପାରେ । ଭାଇମାନେ ପଚାରିଲେ ତୁମେ କଣ କରୁଛ ? ବୁଢ଼ି କହିଲା ତୁମେମାନେ କଣ ଖାଇବ ? ମୁଁ ଏକଟିଆ, ମୋ ସହିତ କେହି ରହନ୍ତିନି । ଯେତେବେଳେ ଯାହା ପାଏ ଖାଏ । ତାପରେ ବୁଢ଼ି ତେଲରେ କିଛି ମାଂସ ରାନ୍ଧିଲା । ଭାଇମାନେ ଖୁସିରେ ଖାଇ ଶୋଇଗଲେ । ରାତି ଅଧ ହେଲା । ବୁଢ଼ି ସାନ ଭାଇକୁ ମାରି ଖାଇବାକୁ ଯିବାବେଳେ ସାନଭାଇ ପାଟିକଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ଉଠିଗଲେ । ବୁଢ଼ିକୁ ଘେରିଯାଇ ମାରିଦେବାକୁ କହିଲେ । ବୁଢ଼ି କହିଲା, ମୋତେ ମାରନି । ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ଖେଳୁଥିଲି । ମୋତେ ଘରକୁ ନେଇ ଚାଲ । ମୁଁ ସେଠାରେ ତେଲ ବାହାର କରିବା କାମ କରିବି । ଭାଇମାନେ ତାକୁ ଘରୁ ନେଇଗଲେ । କିପରି ତେଲ ତିଆରି ହେବ ସେକଥା ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇଲା ।

ମାନେୟ୍ ଆଉର୍ ପେନ୍‌କ୍ (ମଣିଷ ଓ ଦେବତା)

ଉଣ୍ଡିଦିନା ମାହାପୃ ମାନେନା କମାଇତୁନ୍ ହୁଡ୍‌ତ୍ । ମାହାପୃ ବିଚାର୍ କିତ୍ ମାନେୟ୍‌ଲୋଡ୍ ଇଦାନେ ସଉକାର୍‌ମନ୍ଦାନୁଡ୍ ତବେ ବୋନେ ଅର୍‌ୟଡ୍ । ନନ୍‌ନା ବଦାନେ ଉପାୟତେ ଓଡ୍‌କୁନ୍ ଭକ୍ତି କିୟାନା କରିହ୍‌କାନ୍ । ମାହାପୃ ପେନ୍‌କ୍‌କୁନ୍ କେୟତ୍ । ଓଡ୍‌ଡା ହେଡେ ହାରୁଁ ମେହ୍‌ନା ମନ୍ଦିଲା ଇତ୍‌ତୁ । ପେନ୍‌କୁନ୍ ବନେତା ତିନ୍ଦାନା ତିଜ୍‌କ୍ ହିତ୍ । ବଦାନ୍‌କି ଆଉସବ୍ ସୁଓ୍ୱାଦ୍ ଖାଦି ତିନ୍ଦିଲା ପୁନ୍ଦାନୁଁ ତାନ୍ନା ପରେକ୍ ଓଡ୍‌କୁନ୍ ଇତ୍; ବଣ୍ଡା ମଟ୍‌ଟାତେ ସିସା ଇଞ୍ଜି ଅରଡ୍ ମାନେୟ୍ ମନ୍‌ତଡ୍ ଓଡ୍ ନାଓ୍ୱଡ୍ ସଙ୍ଗୱାରି ଆନ୍ଦୁଡ୍ ।

ଥରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି ଦେଖିଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ଚିନ୍ତା କଲେ ଯଦି ଲୋକମାନେ ଏମିତି ଧନୀ ରହିବେ ତେବେ କାହାକୁ ଭୟ କରିବେନି । ମୁଁ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି କରିବା ଶିଖେଇବି । ସେ ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଡ଼ାକିଲା । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛଅ ମାସ ରହିବାକୁ କହିଲେ । ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଖାଇବା ଜିନିଷ ଦେଲେ । ଯେମିତି ସେମାନେ ସୁସ୍ୱାଦୁ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଜାଣିବେ ତାପରେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ; ବଣ୍ଡା ପାହାଡରେ ସିସା ବୋଲି ଜଣେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ସେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ।

ନିମ୍ମାଟ୍ ଓନ୍ନା ହେଡେ ହନ୍ଟ୍ ଓଡ୍ ମିକୁନ୍ ଇରାନା ବେବସ୍ତା କିୟାନ୍ । ନିମ୍ମାଟ୍ ବଦାନା ତିନ୍ଦିଲା ହୁଡ୍କିଟ୍ ହିୟାନ୍ । ପେନ୍କ୍ ସିସାନା ହେଡେ ହତ୍ତୁଁ । ଓନ୍ ଇତ୍ତୁଁ; ମାହାପୃ ମିଓ୍ୱା ହିଗ୍ଗା ରୋହ୍ତୋଡ୍ । ମାଓ୍ୱା ମାନ୍ଦାନା, ତିନ୍ଦାନା ବେବସ୍ଥା କମ୍ଟ୍ ? ସିସାଲ୍ ଇଉପଲୋଁ କେଞ୍ଜି ଖୁସ୍ ଆତୁଡ୍ । ଓଡ୍ ସବୋଲାଁ ପଦହ୍ ହିତୁଡ୍ । ପେହ୍ଲି ପେନ୍ତୁନ୍ ଉଣ୍ଡି ପବିତ୍ର ଜାଗାତେ ରହ୍ତୁଡ୍ । ଆଉର ଅରନ ୍ସବୟ ଜନଡ୍ନା ଜାଗାତେ ମନ୍ଦିଲା ଇତୁଡ୍ । ରପ୍ପଟାନ ପେନନକୁନ୍ ଆପୁନ ଲୋତେ ଇର୍ତୁଡ୍ ।

ତୁମେମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆ ସେ ତୁମକୁ ରଖିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥାକରିବେ । ତୁମେ ଯେମିତି ଖାଇବାକୁ ଚାହିଁବ ଦେବେ ।ଦେବତା ମାନେ ସିସାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । ତାଙ୍କୁ କହିଲେ; ମହାପ୍ରଭୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି । ଆମ ରହିବା ଓ ଖାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ? ସିସା ଏକଥା ଶୁଣି ଖୁସି ହେଲେ । ସେ ସଭିଙ୍କୁ ନାଆଁ ଦେଲେ । ପ୍ରଥମ ଦେବତାଙ୍କୁ ଏକ ପବିତ୍ର ଜାଗାକୁ ପଠାଇଲେ । ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ସର୍ବ ସାଧାରଣ ଜାଗାରେ ରହିବାକୁ ଦେଲେ । ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲରେ ରହିବାକୁ ପଠାଇଲେ । ଦୁଇ ଜଣ ଦେବତାଙ୍କୁ ନିଜ ଘରେ ରଖିଲେ ।

ଶିଙ୍ଗ୍‌ରାଜାନ୍ ଝର୍‌ନା ହେଡେ ଆଉର୍ ସିନ୍ଦି ବୋରାନ୍ କଲ୍‌ଚଟାନ୍‌ତେ ମନ୍ଦିଲା ଇତ୍ତୁଡ୍ । ସିସାଲ୍ ଏଡାଁ ତିନ୍ଦାନା ବେବସ୍ଥା କିତୁଡ୍ । ଓଡ୍ ୱାଡ୍‌ଡା ମାନେୟ୍ ନିଗ୍‌ଡାହ୍ ଚାନ୍ଦା ତାଲେହକ୍କୁତୁଡି । ଆଦ୍ ଚାନ୍ଦାତେ ଆଛା ଖାଦି ପେନ୍‌କ୍‌କୁନ୍ ତିହାନୁଡ୍ । ଦିରେ ଦିରେ ପେନ୍‌କ୍ ଫଲ୍, ମୂଲ୍ ତିନ୍ଦାନା ଖାଦି ତିତ୍‌ତୁଁ । ପେନ୍‌କ୍ ସବୋୟ୍ ହୱିଁ ଆଉର ଶସ୍ୟ ତିନ୍ଦିଲା ଦାବି କିତ୍‌ତୁଁ । ମାନେୟ୍‌ଲୋଡ୍ ପେନ୍‌କ୍‌କୁନ୍ ତିନ୍ଦିଲା ହିସି ଭକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ପୂଜା ସେୱା କିତ୍‌ତୁଡ୍ ।

ଶିଙ୍ଗ ରାଜାଙ୍କୁ ଝରଣା ପାଖରେ ଓ ସିନ୍ଦିବୋରାଙ୍କୁ ପଥର ଚଟାଣରେ ରହିବାକୁ କହିଲେ । ସିସା ଏମାନଙ୍କ ଖାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ସେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଚାନ୍ଦା ମାଗିଲେ । ସେ ଚାନ୍ଦାରେ ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଖୁଆଇବେ । ଧିରେ ଧିରେ ଦେବତା ମାନେ ଫଳ ଓ ଚେର ଖାଇବା ଛାଡିଦେଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ଘରେ ଖାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ । ଦେବତାମାନେ ମାଂସ ଓ ଶସ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦାବି କଲେ । ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଭକ୍ତିର ସହ ପୂଜା କଲେ ।

ରୂପ୍ୟାନା ଜନମ୍ ପଲ୍‌ଲୋଁ-୨
(ଟଙ୍କାର ଜନ୍ମ କଥା)

ମାହାପୃ ଉଣ୍ଡିପେକ୍ ଜୟପୁଡା ମାହାରାଜା ନିଗ୍‌ଗାଓ୍ୱାତ୍ । ମାହାପୃ ବାମନ୍ ବେଶ୍‌ତେ ମତ୍‌ତାଲ୍ । ମାହାରାଜାଲ୍ ତାନ୍ ଆବିନନ୍ଦନ ଜାନାହ୍ କିତ୍‌ତୁଡ୍ । ତାନ୍ନା ତିନ୍ଦାନା ଉଣ୍ଡାନା ବେବସ୍ଥା କିତୁଡ୍ । ଆଟକା ଫସଲ୍ ହିଲ୍‌ଓ୍ୱାୟମତ୍ । ମାନେୟ ପାଉଡ୍ ଆର୍କି ମାଟିଁ ଆଉର୍ ଅଦ୍‌ଦୁର ଗାଜାଁ ତିଞ୍ଜି ପିସକ୍ ମତ୍‌ତୋଡ୍ । ମାହାରାଜାଲ୍ ବାମନ୍ ହେଡେ ଉଡ୍‌ତୁଡ୍, ଅଦୁହ୍ ଗାଜା ହିଡ୍‌ଲାଁ ଗୁଲ୍‌ଟୁଁ ଗୁଲ୍‌ଟୁଁ କିସି ଆସ୍‌କ୍‌ସି ଆଉର୍ ହଜୋର ପାଉଡ୍ ପଡେକ୍ ହିତୁଡ୍ । ମୁଦ୍ୟା ବାମନ୍ ଅଦୁହ୍ ଗାଜନାହ୍ ହୁଡୁକ୍ ତିତ୍‌ତୁଡ୍ । ତାନ୍ନା ପରେକ୍ ଅଦୁର୍ ଆଉର୍ ପଡେକ୍‌କୁନ୍ ଉଣ୍ଡି ଆକ୍‌କିତେ ତାସ୍‌ସି ଆକ୍‌କିତୁନ୍ ମୁଛିତୁଡ୍ । ମହାରାଜାଲ୍ ରାଜିବାଟିଂତାହ୍ ମଲସି ଓ୍ୱାତୁଡ୍ । ହୁଡ୍ ତୁଡ୍ ଓନଡ୍ ସାଗା ହିଲେଡ୍ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଥରେ ଜୟପୁର ମହାରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ଥିଲେ । ମହାରାଜା ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଖାଇବା ଓ ପିଇବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ସେତେବେଳେ ଶସ୍ୟ ନଥିଲା । ଲୋକେ ଶିଆଳୀ ପତ୍ର, ମୂଳ ଓ ବାଉଁଶ ଗଜା ଖାଇ ବଂଚୁଥିଲେ । ମହାରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ, ବାଉଁଶ ଗଜା ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୋଲଗୋଲ କରି କାଟିଲେ ଓ ବଡ ସିଆଡି ମଂଜି ଦେଲେ । ବୁଢା ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଉଁଶ ଗଜାରୁ କିଛି ଖାଇଲେ । ତା ପରେ ବାଉଁଶ ଏବଂ ମଂଜିକୁ ଗୋଟିଏ ପତ୍ର ଠୁଙ୍ଗାରେ ରଖି ପତ୍ରଟିଏ ଘୋଡାଇ ଦେଲେ । ମହାରାଜା ରାଜବାଟିରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ଅତିଥି ନାହାଁନ୍ତି ।

ଆଦ୍ ଆକ୍‌କି ଚିପ୍‌ଟିତୁନ୍ ଖୋଲିକିତୁଡ୍ । ଓଡ୍ ହୁଡ୍‌ତୁଡ୍ ଅଦୁର୍ ତାଁ ଆସ୍‌କ୍‌ଲେ ଗୋଣ୍ଡାଁ ସବ୍ ଚାନ୍ଦି ରୂପାଁ୍ୟା ଆତ୍‌ତାଁ । ରାଜାନା ଆଦ୍ ବିଷତୟତେ ବାତାୟ୍ ଧାର୍‌ନାହିଲ୍ ୱାୟ ମତ୍‌ତା । ଓଡ୍ ଭାବେମାତୁଡ୍ ଇପେଡେଡିନ୍ଦାନା ଚିଜ୍ ହିଲ୍‌ଲେ । ବାମନ୍ ସାଗା ରିସ୍ ଆସି ହାତେହତୁଡ୍ । ଓଡ୍ ଆୱେନ୍ ୱାଟ୍‌ସି ହିଲା ବିଚାର୍ କିତୁଡ୍ । ଇଚ୍‌କାୟ ବାମନ୍ ମଲ୍‌ସି ୱାତୁଡ୍ । ଓନ୍ନା କଇତୁନ୍ ପୟ୍‌ସି ଓସିଇତୁଡ୍, ଇୱେନ୍ ୱାଟ୍‌ମା । ଇୱେନ୍ ବେପାର୍ ବାନିତେ କାମ୍‌ତେ ଲାଗାହ୍ କିକି । ଆଦେ ଦିନ୍ନାତାହ୍ ମାନେୟ୍ ରୂପ୍ୟାନା ବେବାରପୁତୁଡ୍ ।

ସେ ପତ୍ରଟିକୁ ଖୋଲିଲ । ସେ ଦେଖିଲେ । ବାଉଁଶର କଟା ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡସବୁ ରୂପା ଟଙ୍କା ହୋଇଯାଇଛି । ସିଆଡ଼ି ଫଳ ଗୁଡ଼ିକ ତମ୍ବା ଟଙ୍କା ହୋଇଛି । ରାଜାଙ୍କର ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ଧାରଣା ନଥିଲା । ସେ ଭାବିଲେ ଏଥିରେ ଖାଇବା ଜିନିଷ ନାହିଁ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅତିଥି ରାଗି ଚାଲିଗଲେ । ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ଏତିକିବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଫେରି ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଧରି ନେଇ କହିଲେ ଏହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଅନି । ଏହାକୁ ବେପାର ବଣିଜରେ କାମରେ ଲଗେଇବ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଲୋକମାନେ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଲେ ।

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ,
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର